TEATR POLSKI

PAŃSTWOWE
TEATRY
DRAMATYCZNE
W SZCZECINIE

Odznaczone
„Gryfem
Pomorskim"

Dyrektor
kierownik
artystyczny
Jan Maciejowski

Dyrektor
administracyjny
Adam Koman

S·Z·G P-3-1507

WŁODZIMIERZ PERZYŃSKI

Włodzimierz Perzyński urodził się 6 lipca 1877 r. w Opocznie. Ojciec jego, Henryk, wychowanek Szkoły Głównej, był znanym publicystą warszawskim.

Początkowo Włodzimierz Perzyński uczęszczał do piątego państwowego gimnazjum w Warszawie, a następnie wyjechał do Petersburga, gdzie kontynuował naukę i złożył egzamin maturalny. Studia wyższe odbywał na wydziale filozoficznym Uniwersytetu Jagiellońskiego.

W roku 1898 zmarł jego ojciec. W tymże roku „Życie" krakowskie, którego redakcję objął w październiku Stanisław Przybyszewski, ogłasza pierwsze wiersze Perzyńskiego.

W roku 1899 wyjeżdża Perzyński do Włoch, gdzie — zwłaszcza we Florencji — zajmuje się studiami nad językiem i literaturą włoską; następnie udaje się do Egiptu i Francji.

W latach 1901-1904 związany jest Perzyński — jako współredaktor i felietonista — z krakowskim „Głosem Narodu". W roku 1901 wychodzą w Warszawie „Poezje" Perzyńskiego. W wiele lat później lubił mówić, że każdy pisarz winien wydać dwa tomiki wierszy: jeden w młodości, a drugi u schyłku życia. Drugiego tomiku wierszy Perzyński nie wydał.

Lata 1907—1912 spędza Perzyński ponownie za granicą, tym razem we Francji i Szwajcarii.

Od roku 1904 ukazują się na scenach trzy najlepsze komedie Perzyńskiego: „Lekkomyślna siostra" (1904), „Aszantka" (1906), „Szczęście Frania" (1909). W jednym z wywiadów Perzyński oświadczył, że komediopisarzem został przez przypadek: pierwszą swoją komedię, „Lekkomyślną siostrę", napisał, aby wypłacić się z zaciągniętej zaliczki.

Od kroniki gazetowej przeszedł Perzyński do

noweli i powieści. Odtąd każdy rok przynosi nowe tomy jego utworów. Jedna z nowel ze zbioru „Pamiętnik wisielca", ogłoszonego w roku 1910, tak się zaczyna: „W początkach lutego jeden z kolegów szkolnych, zamożny obywatel ziemski, zaprosił mnie na wieś. A ponieważ interesy moje były w owym czasie bardzo kiepskie, więc zaproszenie z wielką dumą przyjąłem i postanowiłem niezwłocznie jechać. Obliczyłem, że na drogę będzie mi potrzeba sześciu sonetów, a na przygotowanie do podróży — jednej dłuższej noweli. Nowelę miałem na szczęście gotową, sonety pisałem przez noc, rano puściłem się na wędrówkę po znajomych redakcjach, a los tak mi sprzyjał, że udało mi się nie tylko utwory moje spieniężyć, ale zaciągnąć jeszcze nieprzewidzianą zaliczkę". To autobiograficzne wyznanie doskonale charakteryzuje materialną sytuację Perzyńskiego.

W r. 1914 ukazuje się zbiór utworów zatytułowany „Młodzieniec o krótkim nazwisku". W zbiorze tym zamieszcza Perzyński po raz pierwszy „Szczęście Frania".

Do publicystyki wraca Perzyński w okresie pierwszej wojny światowej. Felietony swoje ogłasza w „Tygodniku Ilustrowanym" potem w „Rzeczypospolitej". Na łamach tych pism tworzy typowe dla tego okresu postaci Smucińskich i Bidulskich. Po roku 1918 nadal wychodzą zbiory nowel, felietonów, gawęd społeczno-obyczajowych, ukazują się nowe jego powieści oraz utwory dramatyczne. W roku 1922 czytelnicy otrzymują nowe wydanie „Szczęścia Frania".

Przebywa teraz Perzyński stale w stolicy. Mieszka w mizernym pokoiku w Hotelu Saskim przy ul. Koziej. W tym okresie udział Perzyńskiego w życiu kulturalnym stolicy wyraził się m.in. w tym, że pełnił on funkcję wiceprezesa Związku Autorów Dramatycznych oraz kierownika literackiego Teatru Comoedia.

Autor „Lekkomyślnej siostry" był postacią niesłychanie złożoną, jak zresztą wielu — w owych czasach — przedstawicieli inteligencji twórczej. Samotnik, a zarazem bystry obserwator życia, współpracownik burżuazyjnych pism

„dla rodzin chrześcijańskich", ale wróg filisterskiej moralności, przeciwnik kapitalizmu, choć niedostrzegający przeciwieństw społecznych wskutek związania się z kołami endeckiego dziennikarstwa, publicysta zaniedbujący twórczość literacką, a zostawiający jednak spuściznę około czterdziestu tomów.

Perzyńskiego — twórczością i życiem związanego najściślej z Warszawą, „enfant terrible endecji" (według określenia Krzywickiego), satyryka dostrzegającego plamy na słońcu „demokracji" ówczesnej — omijały nagrody literackie. Kilkakrotnie stawiana na posiedzeniach jury literackich jego kandydatura zawsze wywoływała zaskoczenie jurorów.

Wskutek choroby serca zmarł Perzyński w dniu 21 października 1930 roku w Warszawie.

Najcenniejsze z dorobku Perzyńskiego — z uwagi na ostrość realistycznego obrazu — są komedie: „Lekkomyślna siostra", „Aszantka", „Szczęście Frania", „Uśmiech losu". Chętnie sięgały po nie teatry, a wśród widzów zawsze budziły żywe zainteresowanie. I w repertuarze teatrów Polski Ludowej stanowią one cenną pozycję.

wg. oprac. Mariana Bizana

WSPOMNIENIA, ANEGDOTY...

...Z Włodzimierzem Perzyńskim rozmawiałem tylko jeden raz. Po czasach młodości poety wypowiadającego się na łamach „Życia" krakowskiego, po czasach pełnych nastroju i zamyśleń, które wyśpiewał w jednym tylko, ale prześlicznym tomiku poezji, autor „Lekkomyślnej siostry" strząsnął ze swoich ramion pelerynę krakowskiego dekadenta i wyjechał — później bywał już tylko rzadkim gościem w Krakowie. Rozmowa nasza w półmrokach Michalikowej knajpy zostawiła mi niezatarte wspomnienia. Ilekroć potem oglądałem sztuki Perzyńskiego, uporczywie przypominało mi się to jego ważkie powiedzenie w ową noc:

— Życie trzeba obnażać z pasją albo z uśmiechem goryczy.

Antoni Waśkowski
„Znajomi z tamtych czasów"

Premiera dnia 9 czerwca 1966 r.

WŁODZIMIERZ PERZYŃSKI

LEKKOMYŚLNA SIOSTRA

Komedia w 4 aktach

Osoby

HENRYK TOPOLSKI, przemysłowiec	*JERZY KOWNAS*
HELENA, jego żona	*JADWIGA OKOŃSKA*
JANEK TOPOLSKI	*CEZARY KUSSYK*
WŁADYSŁAW	*HIERONIM KONIECZKA* *JERZY WĄSOWICZ*
MARIA, żona Władysława, siostra Topolskich	*MARIA CHWALIBÓG*
ADA, kuzynka Topolskich	*ELŻBIETA KILARSKA*
OLSZEWSKI	*WIESŁAW ZWOLIŃSKI*
LOKAJ	* * *

Rzecz dzieje się w Warszawie.

Scenograf
WANDA CZAPLANKA

Reżyser
ALEKSANDER RODZIEWICZ

Inspicjent — Eugeniusz Jarmuła
Sufler — Jadwiga Dracówna

...Pasją dyrektora Pawlikowskiego było wyszukiwanie młodych talentów literackich... Kiedy Włodzimierz Perzyński napisał swą pierwszą komedię, „Lekkomyślną siostrę", był autorem jednego małego tomiku wierszy, zresztą niekiedy bardzo pięknych, i paru drobiazgów prozą. Pawlikowski „Lekkomyślną siostrę" w ciągu dwóch tygodni ocenił, zakwalifikował do repertuaru, a w ciągu sześciu tygodni wystawił, i to w najlepszej obsadzie, na jaką stać było ówczesny teatr lwowski, a stać go było na bardzo wiele. Topolskiego grał Feldman, Helenę Topolską — Irena Solska, Janka Topolskiego — Jan Nowacki, Marię — Konstancja Bednarzewska, Władysława — Stanisław Hierowski. Sztuka odniosła ogromny sukces. Podobnie Pawlikowski pierwszy wystawił „Aszantkę" Perzyńskiego, która miała we Lwowie wspaniałą odtwórczynię w osobie Zofii Czaplińskiej.

...Pawlikowski z nieomylnym instynktem urodzonego człowieka teatru widział Solską jako Helenę Topolską i artystka otrzymała tę rolę do przestudiowania. Młoda aktorka weszła do dyrektora z płaczem:

— Jak to, dyrektor każe mi grać rolę starzejącej się kobiety, która opłaca sobie kochanka?! Ja tego nie potrafię! Tadeusz Pawlikowski odpowiedział:

— Pani potrafi, pani potrafi wszystko, ale pani nie chce. Pawlikowski nie pomylił się, a Solska bez dalszych sprzeciwów przyjęła rolę, która stała się jednym z kamieni milowych jej późniejszej sławy aktorskiej.

Jerzy Koller

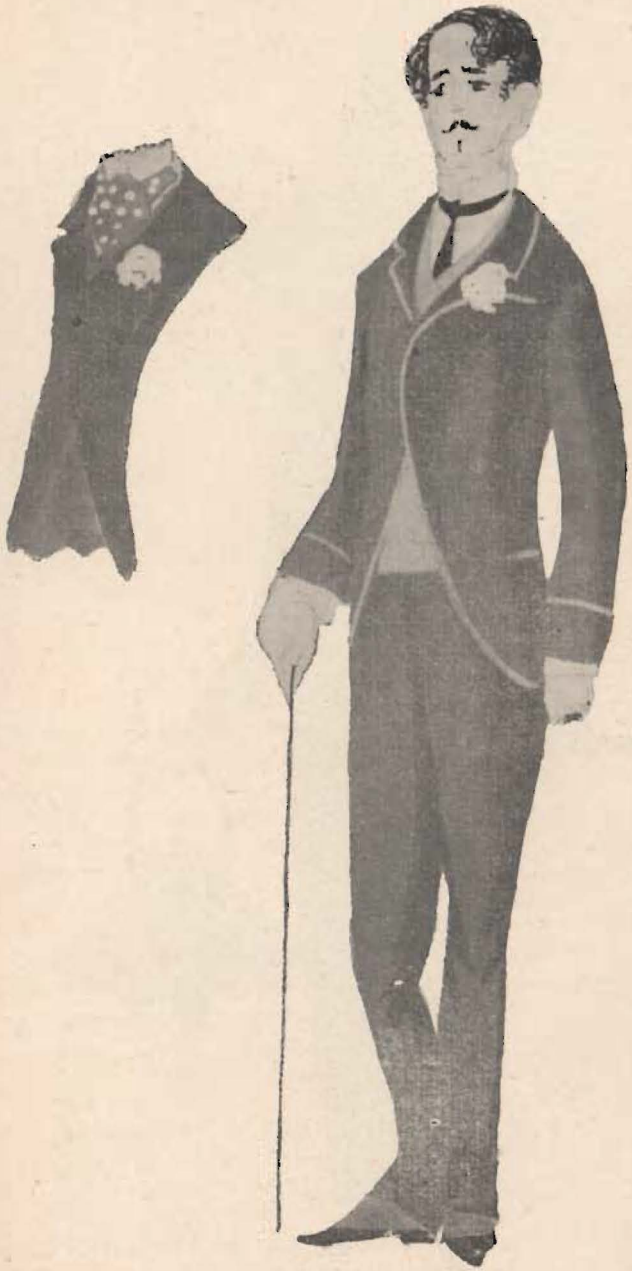

„Gawędy teatralne"

ELŻBIETA KILARSKA

Dyplom łodzkiej PWST. otrzymała w 1955 r. Debiutowała w Teatrze Ziemi Łódzkiej. Następnie występowała kolejno w Teatrach Dramatycznych: Olsztyna, Bydgoszczy, Częstochowy i Katowic. Do Szczecina zaangażowała się w sezonie 1965/1966.

Z wielu ról, które Pani Elżbieta odtwarzała w czasie 10-letniej pracy scenicznej, wymieńmy najwybitniejsze: Emilka w „Naszym mieście" Wildera (dublura z Zofią Mrozowską), Skierka w „Balladynie" Słowackiego, Justysia w „Mężu i żonie" Fredry, Mańka w „Ich czworo" Zapolskiej, Gizela w sztuce Gibsona „Dwoje na huśtawce", Orsetta w „Awanturach w Chioggi" Goldoniego, Zosia w sztuce Witkiewicza „W małym dworku", Lucy w „Pierwszym dniu wolności" Kruczkowskiego i Marysia w „Weselu" Wyspiańskiego.

W Szczecinie zagrała: Dankę w „Śniadaniu, obiedzie i kolacji" Szypulskiego, Srebrny księżyc w baśni indiańskiej „Trzy białe strzały", i Ciotkę Adelajdę w sztuce Ionesco „Głód i pragnienie".

CEZARY KUSSYK

W 1959 r. ukończy. PWSTiF. w Łodzi. Debiutował w Teatrze Wojska Polskiego w Warszawie w roli Caramanchla w „Zielonym Gilu" Tirso de Molina. Po roku zaangażował się do Teatru Polskiego w Poznaniu. Tam grał m.in. Merkucia w „Romeo i Julii" Szekspira, Sysajewa w „Pierwszej konnej" Wiszniewskiego, Filipka w „Dożywociu" Fredry, Nieśmiałowskiego w „Klubie kawalerów" Bałuckiego i Parobka w „Zabawie" Mrożka.

Do Szczecina przybył w 1965 r. Występował na scenach szczecińskich w sztukach: „Głód i pragnienie" Ionesco, „Incydent w Vichy" Millera i „Dziady" Adama Mickiewicza, W „Lekkomyślnej siostrze" odtwarza rolę Janka Topolskiego.

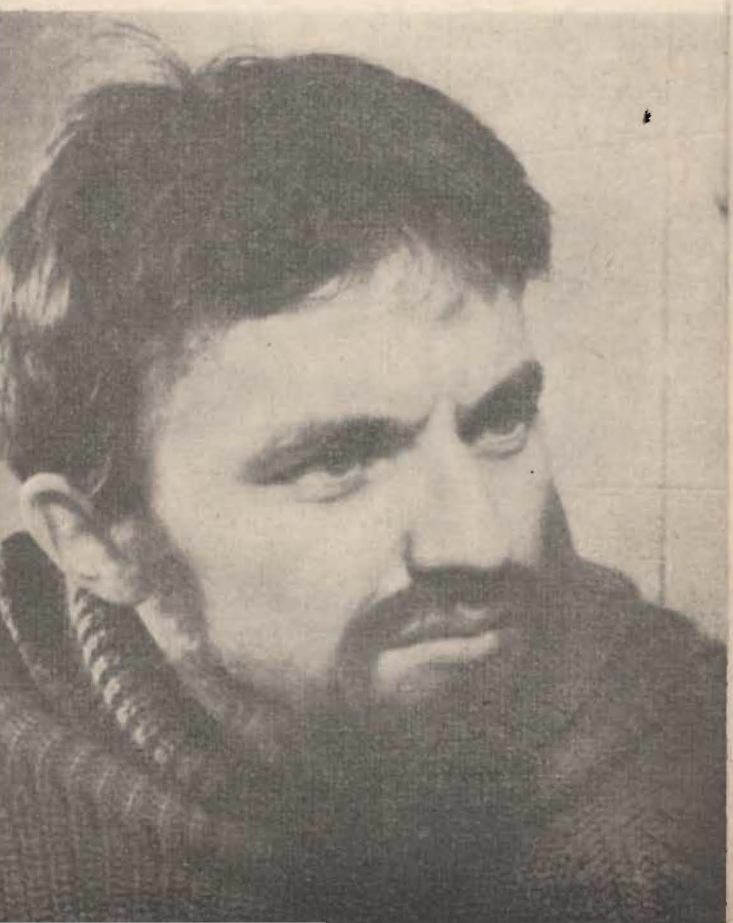

ŻYCIE TEATRU

FAKTY
WYDARZENIA
LUDZIE

W dniu 27 marca odchodziliśmy Światowy Dzień Teatru. Aktorzy z naszego zespołu wzięli udział w 11 spotkaniach z publicznością w szczecińskich zakładach pracy i w terenie województwa szczecińskiego.. W tym dniu wycieczki szkolne zwiedzały warsztaty teatralne, kulisy i urządzenia techniczne teatru. Przedstawiciele władz, delegacje szkół i zakładów pracy złożyły dyrekcji i zespołowi serdeczne życzenia wraz z wiązankami kwiatów.

●

Dyrektor naszych teatrów Jan Maciejowski bawił w końcu miesiąca marca br. w Libercu (CSR) — na czeskiej prapremierze sztuki Brandysa „Sposób bycia". Wizyta ta miała na celu nawiązanie stałych kontaktów i wymiany teatralnej między zespołem szczecińskim a czeskim.

●

W Teatrze Współczesnym odbyła się premiera „Dziadów" dla ZMS-u — inaugurująca stałe kontakty ZMS-u z teatrem. (17.V.66 r.)

●

W czwartek dnia 28 kwietnia odbyła się w Teatrze Polskim prapremiera sztuki Michaela Mansfelda „Który z nich" — w reżyserii Andrzeja Ziębińskiego i scenografii Stanisława Bąkowskiego.

●

W dniu 2 maja zorganizowano raid samochodowy na pola bitew w Siekierkach i Cedyni, w którym wzięło udział kilkadziesiąt osób z zespołu teatralnego.

●

Na Ogólnopolski Sejmik Kultury wybrano delegatów ziemi szczecińskiej. Wśród nich znajdują się dwaj członkowie naszego zespołu: Dyrektor i reżyser — Jan Maciejowski — i aktor Andrzej Kopiczyński.

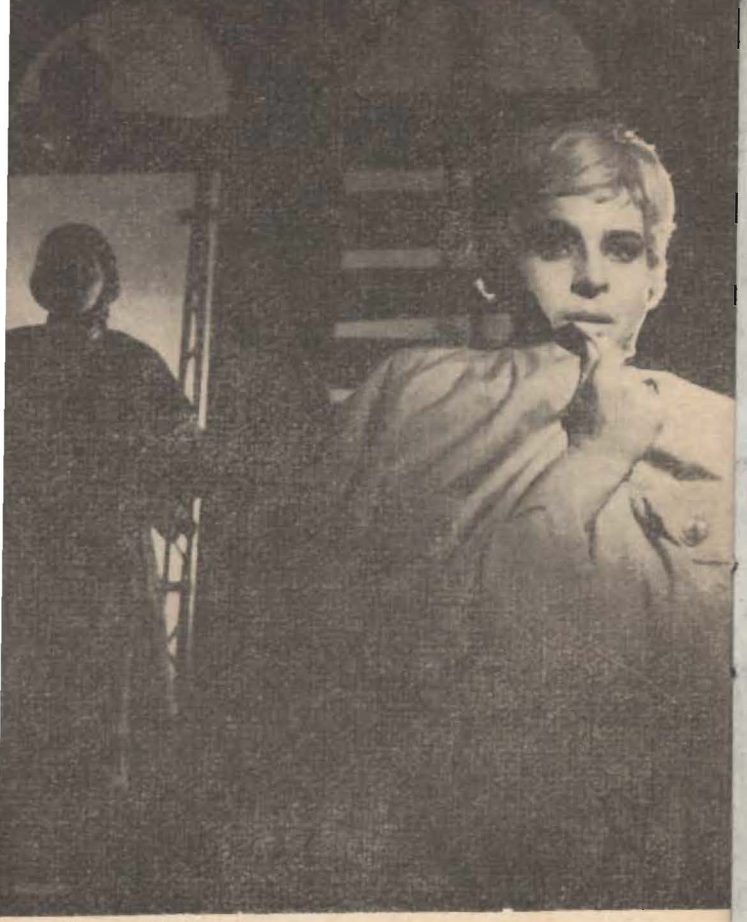

Michael Mansfeld — „Który z nich"
Maria Chwalibóg — Żona, Jerzy Smoliński — Jeniec.

●

Zespół artystyczny Teatrów Dramatycznych wyjeżdżał w końcu miesiąca kwietnia do Warszawy aby obejrzeć przedstawienie sztuki Goldoniego „Awantury w Chooggi", wystawionej gościnnie przez Teatro Piccolo di Milano.

●

Bawiący w Szczecinie Minister Kultury i Sztuki — tow. Lucjan Motyka przybył w dniu 6 maja na spotkanie z aktorami do Klubu teatralnego przy Teatrze Polskim. Na spotkaniu byli ponadto: obecni: Sekretarz KW. PZPR tow. H. Huber, Wiceprzewodniczący WRN W. Gelger, Kierownik Wydziału Kultury Prez. WRN — W. Daniszewski i Kierownik Wydziału Kultury Prezydium MRN Olga Krzyżanowska.

Za redakcję — Danuta Piotrowska
Wydawca — Państwowe Teatry Dramatyczne w Szczecinie
Projekty kostiumów — Wanda Czaplanka
Zdjęcia — Grażyna Wyszomirska.

SZGraf. 1818. 2000+20. R-1-1093

Kierownik techniczny
Ludwik Piosicki

Kierownicy pracowni:

malarskiej
Michał Tuszyński

krawieckiej męskiej
Stanisław Kaczmarczyk

krawieckiej damskiej
Gertruda Madajczyk

główny elektryk
Kazimierz Krzanowski

perukarskiej
Maksymilian Rajter

stolarskiej
Florian Wolny

tapicerskiej
Stanisław Falkowski

ślusarskiej
Michał Rubinowicz

szewskiej
Kazimierz Rypiński

brygadier sceny
Andrzej Zołotucho

światło
Kazimierz Krzanowski

Cena zł 2,50

ZE ZBIORÓW